

Átadták az Élet Menete Alapítvány idei díjait

Kardos Péter főrabbi, Kiss Anikó, a Szociális Csomagküldő Mozgalom (SzoCsoMa) vezetője és Donászy Judit pedagógus kapta az Élet Menete Alapítvány kuratóriuma által az idén negyedik alkalommal odaítélt Kézdy György-díjat. Az elismeréseket az alapítvány évzáró rendezvényén adták át Budapesten.

Az alapítvány MTI-hez eljuttatott közleménye szerint a díjátadó célja, hogy elismerjék a gyűlölet

elleni küzdelmet, ezáltal is építve a társadalmi szolidaritást. Az Élet Menete Alapítvány azért hirdeti meg és támogatja évről évre ezt az eseményt, mert hisz abban, hogy Európa jövőjének az elfogadás és az együttműködés a záloga.

A díjazottakat méltatva azt írták: Kardos Péter főrabbi az alapítvány jó barátja, mentora a kezdetek óta. Rabbiniként végzett munkája mellett azt emelték ki, hogy holokausztürelőként is mindig számíthatnak rá, az ő személyisége minden korosztálynak hitelt és példát ad. Felidézték: a főrabbi csaknem 82 évesen a nap 24 órájában próbálja újjáépíteni a tavaly sajnálatos módon leégett zsinagógáját, valamint tartani a lelket a zuglói közösségben. Hozzátették: Lengyelországban és Izraelben is megtisztelte az alapítványt személyes részvételével programjaikon.

Kiss Anikó és az általa vezetett SzoCsoMa alapítvány önkéntesei egész évben, folyamatosan, önzetlenül dolgoznak méltatlan és kilátástalan helyzetben lévő emberek segítségért, életük minimális megkönnyítéséért. Élelmiszer-csomagokat, bútorokat, egészségügyi és tisztálkodószereket, gyógyszereket gyűjtenek és továbbítanak a rászoruló családoknak, mélyszegénységben élő roma és nem roma embereknek. Kiss Anikó és munkatársai a hétköznapi munkájukon és családi elfoglaltságaikon túl, de sokszor még ezt az időt is feláldozva, szinte minden szabadidejüket a rászoruló családok problémáinak megoldására fordítják.

Donászy Judit egy veszprémi szakiskolában volt tanárnő, amikor kapcsolatba került az alapítvánnyal. Évekkel ezelőtt egy pedagógustársával részt vett a lengyelországi Élet Menetén, ami nagyon megérintette őt, és azóta is folyamatosan tart holokausztmegemlékezéseket, érdekenyítő programokat. Tavaly ősszel sikerült az akkori osztályával és a szülőkkel megbeszélnie, hogy menjenek el egy osztálykirándulás keretében belül Krakóba és Auschwitz-Birkenaubá.

Mint írták, a szervezet egyik alapító tagjáról elnevezett kitüntetéssel ismerik el évről évre azokat a civileket, önkénteseket és intézményeket, akik, illetve amelyek tevékenységükkel „rendületlenül állják a kollektív történelmi emlékezetet”.

Mazsihisz

Donászy Judit

Kiss Anikó

Kardos Péter

Bemutatjuk a rabbikat: Radnóti Zoltán

A rabbijainkat bemutató sorozatunkban ezúttal Radnóti Zoltán főrabbit, a Mazsihisz rabbitestületének elnökét, az újbudai Bét Sálom zsinagóga népszerű, ismert rabbiját kerdeztük életéről, pályájáról és a zsidóságról.

Istentiszteleteken többször elmondta már, hogy vegyes családban született, amelyben különösebben nem tartották a vallást. Mikor és milyen körülmények között került szoros, mély, intenzív kapcsolatba a zsidósággal?

Mindig tudtam, hogy zsidó vagyok. Úgy nőtem föl, hogy ez soha nem volt kérdés számomra. Velünk lakott az anyai nagymamám, Gärtner Margitnak hívták, holokausztürelő volt, 1981-ben halt meg, akkor voltam tízéves. Az ő nevét Mirjám lányom viszi tovább. A nagypapámat, Biener Zoltánt nem ismerhettem, sőt, a saját lányam sem ismerhette, mert megölték a holokausztban, egyébként az ő emlékére kaptam a Zoltán nevet.

A hetedik kerületben, a Marek József utcában laktunk, nem messze a Bethlen téri zsinagógától, de odahaza nem őriztük a hagyományt. Ezt úgy kell elképzelni, hogy nem voltam körülmételevé, és nem volt bár micvóm sem.

Az újlipótvárosi Berzsényi Dániel Gimnáziumba jártam matematika tagozatra, azaz Magyarországon az aktív rabbik között sokáig én voltam az egyetlen, aki nem zsidó gimnáziumban érettségizett. Gimnazista voltam már, amikor tevéleges lépéseket tettem a zsidóság felé: az egyik lépés az volt, amikor az iskolában héberül kezdtem tanulni a Szochnut szervezésében, egy másik, fontos lépés pedig akkor történt, amikor a barátaimmal gimnazistaként elmentem egy jom kippurra a Dohány utcai zsinagógába. Akkoriban Schöner Alfréd, az ORZSE jelenlegi rektora volt az ottani rabbi, és annyira megfogott a főrabbi úr prédikációja, hogy annak hatására azonnal megvettem a Halljad, Izrael – A zsidó vallás alapjai című könyvet, abból tanultam. Ez volt akkoriban az egyetlen valamirevaló hazai kiadvány a zsidóságról.

Volt egy Dávid-csillagos nyakláncom is – középiskolás koromban nagyon büszkén hordtam, hiszen zsidónak tartottam magamat –, de az identitásom akkor erősödött meg igazán, amikor 1990 telén, az Öböl-háború folyamán önkéntesként kimentem az izraeli hadseregbe egy hónapra. Az az egy hónap annyira csodás és

tétek ezek az események: „véletlenül” éppen ott voltam, amikor a barátaim a gimnáziumból jom kippurra mentek a Dohányba, „véletlenül” odafigyeltem arra, amit Schöner rabbi úr mondott, s „véletlenül” nagyon megfogott a mondanivalója, „véletlenül” ott voltam, amikor a zsinagógában megtudtam, hogy ki lehet menni

Radnóti: egyszer elneveztek Tesco-rabbinak

Fotó: Nagy Ákos

nagyszerű élmény volt, hogy eldöntöttem: vissza fogok menni Izraelbe több hónapra. Mielőtt valaki félreértene az önkéntességemet: nem Rambóként rohagáltam az izraeli hadseregben, hanem a konyhán dolgoztam.

Miután hazajöttem, megcsináltattam a körülmételevést, majd 1991 nyarán visszamentem Izraelbe, ahol a Jeruzsálemi Héber Egyetemen, majd egy jesivában, a Bnei Brákbán tanultam. Ennek köszönhettem a modern héberből letett felsőfokú nyelvvizsgámat, ami a kilencvenes évek elején még nem sokaknak volt nálunk Magyarországon.

Egy évet töltöttem Izraelben, de édesapám beteg lett, ezért hazajöttem, és a pesti rabbi képzőben tanultam tovább. Ebből úgy tűnik, mintha egyenes út vezetett volna a rabbiság felé, de volt az életemben, hogy úgy mondjam, egy csomó random faktor. Mondanám, hogy „véletlenül” tör-

őnkéntesnek Izraelbe. De hiszek abban, hogy bizonyos dolgokban nincsenek véletlenek, mindennek így kellett lennie.

Hogyan kezdődött a pályafutása rabbinaként?

Az áldott emlékü Raj Tamás főrabbi a rabbi képzőben egyszer megkérdezte, hogy segítenék-e neki a Nagyfuvaros utcai zsinagógában tórát olvasni, s tanítanék-e a talmud-tórájában, amely a legjobb és legnépszerűbb volt annak idején, rendszeresen járt oda hatvan-hetven gyerek. Emiatt rabbi képzőben koromban előfordult, hogy szombatoként három helyen olvastam a tórát: kezdtem reggel nyolckor a Nagyfuvaros utcában, nyolc óra negyvenötre mentem át a rabbi képzőbe, majd a Hunyadi téri zsinagógában kilenckor segítettém az áldott emlékü Domán István főrabbinak.

(Folytatás a 3. oldalon)

MEGHÍVÓ

A Budapesti Zsidó Hitközség

tisztelettel meghívja Önt

a 2017. november 30-án (csütörtök, 5778. kiszlív 12.) 16.00 órakor a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Díszteremben tartandó közgyűlésére

Napirend:

Nyitóima

2018. évi költségvetés tárgyalása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Kunos Péter, Paszternák Tamás, számvevő és számvizsgáló bizottság képviselője az Alapszabály 52. §-a alapján)
- Választási Szabályzat módosítása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Rosta Márton)
- Számvevő és számvizsgáló bizottsági tag (Sárközy Gyula) visszahívási indítványának tárgyalása, vita és titkos határozathozatal (előadó: Budai Lászlóné SZSZB-elnök)
- Pótválasztás 2 (kettő) elöljárósági helyre és a számvevő és számvizsgáló bizottsági hely(ek)re a visszahívási indítvány eredményétől függően 1 (egy) vagy 2 (kettő) üres mandátum vonatkozásában
- Különlélek

Záróima

Hittestvéri üdvözléssel:

Ács Tamás
elnök

dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

MEGHÍVÓ

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége

tisztelettel meghívja Önt

a 2017. december 3-án (vasárnap, 5778. kiszlív 15.) 10.00 órakor a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Díszteremben tartandó közgyűlésére.

Napirend:

Nyitóima

- „Zsidóságért díj” és a „Magyarországi Zsidókért díj” ünnepélyes átadása
- Elnöki tájékoztató
2018. évi költségvetés tárgyalása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Kunos Péter, Hagymási Zsuzsanna)
- Alapszabály módosítása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Rosta Márton)
- Választási Szabályzat módosítása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Rosta Márton)
- Pótválasztás 3 (három) számvevő és számvizsgáló bizottsági helyre
- Különlélek

Záróima

Hittestvéri üdvözléssel:

Heisler András
elnök

dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

Meghalt egy Világ Igaza

Százhárom éves korában elhunyt Ata Kandó

Görög László tanár és G. Beke Margit, a jeles műfordító lányaként született Etelka Budapesten, 1913. szeptember 17-én. Gyermekként Atának hívta magát, és egy életre ráragadt ez a különleges név.

Az 1920-as években Bortnyik Sándor szabadiskolájában grafikai és fotóművészeti tanulmányokat folytatott. 1931-ben férjével, Kandó Gyula festőművésszel Párizsba költözött. 1936 és 1938 között Budapesten élt. Wachter Klára, Haár Ferenc és Reismann Marian tanítványaként-asszisztenseként fotográfusi tanulmányokat folytatott. Tanulóéveit Pécsi József vezetésével fejezte be. 1938-ban újra Párizsba utazott, és ott fotószalonot nyitott. 1940-ben Franciaország német megszállása miatt vissza kellett térnie Budapestre.

Itt a második világháború alatt férjével és egy értelmiségi csoporttal aktívan részt vett az ellenállásban. Magyarországon német megszállását követően 1944-ben bekapcsolódott a zsidók mentésébe is. A nyilaskeresztes párt uralma idején a csoport árjaigazolásokkal, pénzzel és rejtékhelyek biztosításával segített a zsidóknak. Ata zsidó barátja, Bíróné egyedül maradt, mert férje az orosz fronton munkaszolgálatos volt. Ekkor szülte meg gyermekét, Ata és férje nevére kiállított születési bizonyítvánnyal, mintha az újszülött Magdolna a negyedik gyermekekük volna. Csak a főorvos tudott a dologról. A háború végéig hét alkalommal is változtatniuk kellett a rejtékhelyet. Közben saját lakásukon is rejtettek zsidókat.

Fotó: Mészáros Márton / MTI

1947-ben gyermekeivel, Tamással és ikerlányaival, Júliával és Magdolnával visszatért Párizsba. Robert Capa segítségével a Magnum fotóügynökségnél fotólaboránsi munkát kapott.

1953-ban elvált férjétől, és Ed van der Elsenkénél fotográfushoz ment feleségül. Fényképei Ata van der Elsenkénél az „Ambassade des Pays-Bas à Paris” című könyvben jelentek meg. 1954-ben ismét elvált. Ausztriába és Svájcba kirándult gyermekeivel. Megalkotta az „Álom az erdőben” című kötet képeit. A szöveget az akkor 14 éves fia, Tamás írta. A mű 1957-ben jelent meg.

Az 1956-os forradalom után az osztrák határra érkező magyar menekültekről holland fotós barátjával, Violette Corneliuszal együtt készített képeket. Ezeket kötetben publikálta. Az album teljes bevételét, negyedmillió dollárt, a menekülteknek adományozták.

1958-ban „Fire by the Sea” címen napvilágot láttak acélkohókban készített fényképei. 1959 és 1975 között az Utrechti Grafikai Intézetben tanított. 1961-ben tette meg első utazását az Amazonas vidékére, ottani fotóit 1963-ban a Földrajzi Magazinban jelentette meg. Kiadta „Rabszolga vagy halott” kötetét. 1965-ben másodszor is az Amazonashoz utazott. 1968-ban friss képei jelentek meg a Földrajzi Magazinban. 1970-ben Budapesten újabb kötetet tett közzé dél-amerikai utazásairól „A Hold véreből” címen.

1970-től 1975-ig a holland Enschede Művészeti Akadémián oktatott. Egy baleset miatt befejezte tanári pályáját. 1979-ben fiához költözött Sacramento, Kalifornia államba. 1999-től lányánál lakott Nagy-Britanniában, Isle of Wright szigeten. 2001-ben visszaköltözött Hollandiába. 2004-ben nagyszabású kiállítást rendezett a „Calipso és Nausica” sorozat képeiből az amsterdami Foam Múzeumban. A kiállítás képei kötetben jelentek meg. 2005-ben adták ki „Ata Kando Stories” albumát.

2003-ban a budapesti Spinoza Ház kiállítást rendezett Ata Kandó tiszteletére. 2006-ban új kiadásban jelent meg „Édes hazám, Isten véled” címen a Magyar Fotográfiai Múzeum gondozásában. 2008-ban került a könyvesboltokba „Az élő másik” című, 2010-ben pedig „Ata Kandó, fényképezés” című könyve.

2013-ban a holland Bergen városában ünnepelte századik születésnapját. Ebben az évben a kecskeméti Fotómúzeum kiállítást rendezett Ata Kandó műveiből.

A dzsungellakó indián törzsek életéről szóló képeit a világ több mint hatvan városában állították ki, és számos híres múzeumban, például a British Múzeumban is megtalálhatók. 1999-ben Jeruzsálemben megkapta a „Világ Igaza” kitüntetését. Munkásságát többek között 1959-ben Münchenben „az év legszebb divatfotója” pályázatán ezüst díjjal, 1991-ben Pro Cultura Hungarica kitüntetéssel, 1998-ban Nagy Imre-díjjal, 1999-ben a Magyar Fotóművészek Szövetségének Életmű-díjával ismerték el.

Először 1988-ban Budapesten találkozott vele, édesanyja temetése alkalomával. Nagypjáról, Beke Manórol nagy szeretettel és hitelesen beszélt nekem, a történéseknek.

1995-ben a holland Bergen városában vendégeskedtem. Élvezetesen és tanulságosan mesélt utazásairól, életéről. Irányított a szépséges város megnézésében.

Évekkel később e-mailemre kedvesen válaszolt, és meghívott Hollandiába is. Többé sajnos már nem látogathatom meg.

Dr. Berényi Zsuzsanna Ágnes

Források:

A Jad Vashem Intézet honlapja:

<http://db.yadvashem.org/righteous/family.html?language=en&itemId=4035854>

Spinoza Ház, Ata Kandó kiállítás 2003. november 18. – 2004. január 15. ismertetője

Konferencia a Salgótarjáni úti temető jövőjéről

A Salgótarjáni úti temetőről szóló konferencián beszél Latorcai Csaba helyettes államtitkár

(Fotók: MTI, Mónus Márton)

(MTI) Magyarországon ismét reneszánszát éli a zsidó kultúra, a kormány pedig értékékként tekint erre a több mint ötezer éves szellemi és lelki örökségre – mondta Latorcai Csaba társadalmi és örökségvédelmi ügyekért, valamint kiemelt kulturális beruházásokért felelős helyettes államtitkár a Fiumei úti sírkertben tartott konferencián.

A Miniszterelnökség képviselője a Nemzeti Örökség Intézete által a zsidóság politikai és polgári emancipációjáról szóló törvény 150. évfordulójára szervezett rendezvényen elmondta, a kormány az elmúlt esztendőben és a jövőben is kész a dialógusra, és nyitott minden javaslatra, amely „Magyarország szellemi és lelki megújítását szolgálja”.

„Késznek kell lennünk arra, hogy meghallgassuk egymást, megpróbáljuk megérteni és elfogadni a különbözőségeket, ugyanakkor erősítsük egymásban mindazt, ami közös” – fejtette ki Latorcai Csaba. „Európa és benne hazánk megmaradása és megerősödése a zsidó-keresztény hagyományokból gyökerező hit mélységeiben és az őszinte párbeszédben keresendő” – húzta alá.

A helyettes államtitkár felidézte: az 1867-es emancipációs törvény, majd a zsidó vallást elismerő 1895-ös jogszabály a zsidóságot is bevonta a korszakra jellemző, gyors ütemű társadalmi, gazdasági modernizációba. Ennek köszönhetően pedig csaknem megduplázódott, az 1869-es 550 ezerről 1910-re 930 ezerre emelkedett az izraelita felekezetük száma – folytatta, hozzátéve, a 20. század diktatúrái tragikus módon akasztották meg ezt a fejlődést.

A holokauszt 600 ezer magyar áldozata, a kommunista diktatúra üldözötteinek sorsa hozzájárult ahhoz, hogy Magyarország olyan mély válságba süllyedt, amelyből az 1990-es rendszerváltás óta most először van esély kilábalni az elmúlt hét évben hozott intézkedéseknek köszönhetően – mondta.

Kiemelte, ismét esély van arra, hogy olyan ígéretes fejlődési pályára álljon Magyarország, amely nemcsak a szűken vett és az államhatárok által körülölelt területére, hanem a Kárpát-medencében élő nemzetrészek és a diaszpóra számára is meghozza a „szellemi, lelki, gazdasági megújulást és magára találást”.

Latorcai Csaba emlékeztetett, a kabinet olyan zsinogáregrekonstrukciós programot hirdetett, amely nemcsak a hazai, hanem a határon túli területekre is kiterjed.

Így újult meg a szegedi zsinagóga külseje egymilliárd forintot, szinte teljes egészében kormányzati támogatásból, a Rumbach Sebestyén utcai

zsinagóga felújításához pedig eddig mintegy 2,5 milliárd forintot, jövőre pedig több mint 700 millió forintot biztosítanak – sorolta.

A helyettes államtitkár kitért továbbá arra is, hogy a kabinet 350 millió forinttal támogatta az Alma utcai zsidó szeretetotthon rekonstrukcióját, továbbá a miskolci ortodox zsinagóga felújításának első ütemére ugyanekkor összeget biztosított, a szabadkai zsinagóga külső, belső megújítására pedig 730 millió forintot különített el.

Ugyanilyen értékmentést szolgál a zsidó temetők kormányzati támogatásból megvalósuló rekonstrukciója is, amely nemcsak szakrális, hanem örökségvédelmi szempontból is fontos vállalkozás – mondta, közölve, hogy idén erre a célra 500 millió forintot szán a kormány, az emancipációs törvény évfordulójára emlékező rendezvényekre pedig 50 millió forintot kapnak a zsidó szervezetek.

Radnainé Fogarasi Katalin, a

Nemzeti Örökség Intézetének (Nöri) főigazgatója beszédében elmondta, a Salgótarjáni úti zsidó temető jövője szempontjából 2016 korszakváltást jelentett, a terület vagyonezelésének átvételével ugyanis azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy a folyamatos rekonstrukció eredményeként világorökségi színhellyé váljon a temető.

A Nöri vezetője emlékeztetett, a temető újra látogatható, az érdeklődők ingyenes idegenvezetés mellett tekinthetik meg a területet.

Haraszi György, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem tanára előadásában arról beszélt, hogy a Salgótarjáni úti zsidó temető arról a fejlődésről, illetve igazodásról tanúskodik, amelyen a zsidóság is átment az emancipációs törvényt követően. Példaként említette, hogy a temetőben az ortodox zsidó hagyományokkal szakító, inkább a kor keresztény szokásait követő kripták, timpanonok is megtalálhatók.

A Külügyi Hivatal és a múlt

A Wannsee-konferencia

Az Eckart Conze marburgi professzor által vezetett, két német, egy amerikai és egy izraeli történészből álló bizottság 2010 októberében tette le az asztalra A Külügy és a múlt című (Das Amt und die Vergangenheit), a müncheni Blessint Kiadó gondozta tanulmánykötetét. A négy kutató – Eckart Conze, Norbert Frei, Peter Hayes, Moshe Zimmermann – több mint 800 oldalon elemzi a Külügyi Hivatalnak, a német külügyminisztériumnak a Harmadik Birodalomban játszott szerepét, és azt, hogy a háború után hogyan ítéli meg saját „barna” múltját. A téma kutatására a megbízást még 2005-ben adta az akkor hivatalban lévő külügyminiszter, a „zöld” Joschka Fischer, mert felhívította, hogy egy belső minisztériumi tájékoztatóban tisztelgő nekrológ jelent meg Franz Nüßlein konzul halála alkalmából. A méltatás hallgatott arról, hogy a háború alatt a megszállt Prágában a főügyészi funkciót betöltő Nüßleint több száz ember kivégzéséért terheli felelősség. Joschka Fischer ezek után úgy rendelkezett, hogy a külügyminisztérium volt SS-és náci párttag diplomatáiról nem lehet hivatalos búcsúztatót megjeleníteni.

Az úgynevezett „múmiakbóli”, a volt náci párttagokból az Adenauer-éra alatt számszerűen és arányaiban többen dolgoztak a neves intézményben, mint 1933 és 1945 között. „Addig nem öntjük ki a piszkos vizet, amíg nincs helyette tiszta!” – érvelt annak idején a tiltakozásokra a kancellár. Százhuszonnyolcan, öregek és fiatalok is, ellenszegültek a miniszteri rendelkezésnek, és Franz Krapf volt NATO-nagykövet – aki a Hitler-korszakban a náci párt és az SS tagja is volt – halálakor terjedelmes nekrológot jelentettek meg a Frankfurter Allgemeine Zeitungban. Fischert megdöbbentette ez a reakció, ő életfeladatának tartotta a német múlt tisztázását. Ekkor bízott meg egy történészbizottságot azzal, hogy tárják fel a köztudatban a fasizmussal szembeni ellenállás fészkeként emlegetett minisztérium tevékenységét Hitler hatalomátvételétől a háború végéig.

A kutatás eredményét így foglalja össze Eckart Conze, a projekt vezetője: „A minisztérium intézményként tevékenyen közreműködött az erőszakos nemzetiszocialista bűncselekmények elkövetésében, beleértve zsidók meggyilkolását is. Így tehát ki lehet jelenteni, hogy a Külügyi Hivatal a Harmadik Birodalomban bünszervezet volt.”

Franz Rademacher, a Külügyi Hivatal zsidóügyi referense például azért utazott 1941-ben Belgrádba, hogy a helyi tisztségviselőkkel és az ott állomásozó SS-szel együtt megtervezzék és végrehajtsák „a zsidók likvidálását”. Ez áll útszámláján „A kiküldetés célja” rovatban. Még a könyvelők is tudták a minisztériumban, már 1941-ben, hogy mi történik a zsidókkal! Otto Abetz párizsi nagykövet és stábjá például komoly segítséget nyújtott a francia zsidók összegyűjtéséhez és deportálásához. De a római német nagykövet, Rudolf Rahn is hasonlóképpen járt el. A Külügyi Hivatal központi szerepet játszott a zsidók deportálásában: igyekezett biztosítani külföldön a német hatóság számára a koncentrációs táborokba szállítást, és ki lehet jelenteni, hogy tevékenyen alakította a Harmadik Birodalom „zsidópolitikáját” – fejt ki a történész. A Külügyi Hivatal ugyanis új feladatok után nézett, miután a háború kezdetétől fogva egyre inkább értelmét veszítette a klasszikus értelemben vett diplomácia. A legkézenfekvőbbnek az kínál-

kozott, hogy támogatják a rezsim fő szándékát: követték tehát az „Endlösung” logikáját. A holokauszt gördülékeny lebonyolításában kulcs szerepe volt a német Külügyi Hivatalnak – szögezi le Conze történész. A Harmadik Birodalom diplomatái Görögországban, Franciaországban, Szerbiában vagy Magyarországon a náci rendszer érdekeit képviselték, amikor a helyi kormányokkal tárgyaltak.

A történészbizottság elnöke különbséget tesz az egyéni és az intézményi cselekedetek között. Könyvekben az áll, hogy a német diplomaták is tettesek voltak. Ez a Külügyi Hivatalra és a diplomatákra mint intézményre vonatkozik. Egyéni síkon pedig pontosan meg kell vizsgálni, hogy adott esetben mekkora felelősség terhel egy-egy konkrét személyt – nyilatkozta a bizottság elnöke.

A weimari köztársaság vezető diplomatái, sokan történelmi neveket viselő arisztokraták és nagypolgárok, a demokratikus politikai rend és a parlamentarizmus ellenzői voltak. A náci aztán megépítették nekik a politikai és ideológiai hidat – véli Conze. Bejelentették, hogy revideálni kell a versailles-i szerződést, és a Német Birodalmat a világ vezető nagyhatalmává kell tenni. Ezt a programot a német diplomaták legnagyobb része vállalni tudta. Vezető diplomata körökben élt a hagyományos, a német társadalom felső rétegére jellemző antiszemitizmus. Úgy gondolták, hogy van „zsidókérdés”. Nézetük nem volt feltétlenül azonos a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt népies-rasszista antiszemitizmusával, de evvel a szemlélettel könnyen csatlakozhattak az új birodalmi kancellár politikájához. Moshe Zimmermann, a bizottság egyik történész tagja, a jeruzsálemi Héber Egyetem professzora, aki a „tisztességes” polgárságnak a fasizmussal való együttműködését kutatja, a következőképpen interpretálja az úgynevezett „becsületes” emberek együttműködését a gyilkosokkal: „A »becsületes« ember... a határt könnyen átlépheti, ha megváltoznak az alapszabályok. Elég csak annyit, hogy egy kicsit legyen a demokrácia ellen, hogy csak egy kicsit legyen rasszista, egy kicsit antiszemita, máris a radikalizálódás útjára lépett, ahol már nincs megállás, mert a tudata korrumpálódott. Annál inkább, ha állami szolgálatban karriert akar befutni.”

Szinte egy kézen meg lehet számolni azokat, akik kiszakadtak az ördögi körből: a washingtoni német nagykövet, Friedrich von Prittwitz und Gaffron és az akkori londoni nagykövet, Albrecht von Bernstorff gróf kilépett a szolgálatból. Megemlítik még a könyvben a Budapesti konzulként tevékenykedő Gerhart Feinét, aki 1944-ben számtalan zsidót mentett meg a biztos haláltól. De a diplomaták túlnyomó többsége önként beállt a sorba. Például ők kezdeményezték a külföldön élő német emigránsok, többek között Hanns Eisler, Stefan Heym és Willy Brandt megfigyelését. A külügy javaslatára fosztották meg Thomas Mannt német állampolgárságától – derül ki a korabeli iratokból. A svájci német nagykövet, von Weizsäcker írja jelentésében: „A német hatóságok vele szemben tanúsított türelmét gúnyos megjegyzésekkel illette... és ezzel megvalósul a Birodalommal szembeni ellenséges propaganda kifejtésének tényállása.” A döntéssel még kívárták a berlini olimpia végét, utána fosztották meg Thomas Mannt német állampolgárságától.

A nagy műveltségű Ernst von Weizsäcker svájci német nagykövet egy ideig óva intett Thomas Mann szankcionálásától, azzal az érveléssel, hogy ártnának vele a birodalom külföldi megítélésének. Páforduláshoz hozzájárulhatott Thomas Mann-nak a Neue Zürcher Zeitungban megjelent azon kijelentése, hogy antiszemita politikájával a Német Birodalom nem Goethe országa többé, már nem tartozik a civilizált nyugati társadalmak közé. Ez a mondat a művelt polgári vezető réteg elevebe vághatott – véli a történész-csoport.

A tanulmánykötetet Hans Mommsen történészprofesszor, a nemzetiszocializmus ismert kutatója ellentmondásosnak értékeli. „Abban az értelemben kiváló teljesítmény, hogy az egyes témák mozaikjait kronológiai sorrendbe rendezve, bemutatja a Külügyi Hivatalnak a nemzetiszocialista rendszerbe való beilleszkedését.” Jónak találja a neves professzor a tanulmánykötet második részét, Norbert Frei történész munkáját, a náciellenes történet és a Külügyi Hivatal háború utáni személyzeti kontinuitásának leírását. Kifogásolja viszont, hogy csak a zsidóüldözést és a megsemmisítést használják a történészek mércének, nem ejtenek szót a többi dimenzióról, például a hadifoglyokkal való bánásmódról, a kényszermunkásokról, az eutanáziáról és sok más fontos tényről. A holokauszt Mommsen véleménye szerint egy lassan alakuló folyamat végeredménye, ezért a Külügyi Hivatal részvételét a deportációban nem lehet „zsidók meggyilkolásának” minősíteni. Ez a megfogalmazás csakis a végeredményre vonatkoztatható, mivel a Wannsee-konferencia előtt még nem alakult ki a náci elit további cselekvésének iránya. Hiányolja a Hans Rothfels által szerkesztett Akten zur deutschen auswärtigen Politik című kiadványokon kívüli egyéb források elemzését, továbbá a ma már tekintélyes mennyiségű szakirodalom új interpretációját. Módszertani hiányosságokat is a szerzők szemére vetve, kifogásolja továbbá, hogy megmaradtak az általánosságok szintjén. A német holokauszt kutatás legnagyobb tekintélyű alakja szerint nem lehet elfogadni azt, hogy a német külügyminisztérium közvetlenül részt vett volna az „Endlösung”-ban.

Andreas Mix történész viszont másképpen értelmezi az eseményeket. 1941 nyarán az SS és a rendőrségek több százezer zsidót öltek meg. 1941 októberében a Német Birodalomból Lódz, Riga, Minszk és Kaunasz gettóiba deportáltak zsidókat. A Lengyelország nyugati részén fekvő Chelmnóban gázteherautókban ölték meg a deportáltakat. Mix véleménye szerint ezekkel a tettekkel már 1941 végén elérték a genocídium küszöbét a Harmadik Birodalomban. Virágnyelven „evakuálásnak”, illetve „végső megoldásnak” nevezték a népiártást.

A Wannsee-konferencián megjelentek a Külügy, az Igazságügy, a Belügy, Göring Háborús Gazdálkodási Minisztériuma, a Birodalmi és Pártkancellária vezetői, a Lengyelországban és a Szovjetunióban állomásozó megszállás megbízottjai, az állam- és pártapparátus fő funkcionáriusai. A legnagyobb frakciót az SS, a rendőrség és a Gestapo képezte. Heydrich nyitotta meg a konferenciát. Mivel a háború megakadályozta a zsidók kivándorlását, a Führerrel egyeztetve az a döntés született, hogy keletre evakuálják őket. Nemcsak Németországból, a megszállt területekről, a szövetséges országokból, hanem az ellenséges országok-

A konferencia színhelye

ból is. Útépítéseknél, munkatáborokban fogják dolgoztatni őket, s kétségtelen, hogy nagy részük természetes elhalálozás következtében kiesik majd – összegzi Mix a szándékokat. Az Eichmann által vezetett jegyzőkönyvben már leplezetlenül fogalmaztak: a „zsidókérdést” ezen a vidéken amilyen gyorsan csak lehet, meg kell oldani. Mivel a zsidók többségét „munkaképtelennek” minősítették, mindenki értette, hogy gyors halál vár 2,5 millió emberre. Hogy ezt miként vigyék végbe, azt 1942 januárjában még nem tudták. A Wannsee-konferencia hat példányban elkészített jegyzőkönyvéből a megmaradt egyetlenre a nürnbergi perek egyik ügyésze bukkant rá a Külügyminisztérium archívumában. Az államtitkárok korábban tagadták, hogy kaptak volna másolatot, és azt bizonygatták, nem tudták, mire vonatkozott az „evakuálás” és a „különleges kezelés” kifejezés. A szövetségi igazságügy csak Eichmann pere során, a hatvanas években kezdett saját múltja iránt érdeklődést mutatni, miután Eichmann Jeruzsálemben részletes vallomást tett a Wannsee-konferencia lefolyásáról, céljairól és résztvevőiről.

A témáról 1978-ban könyvet író amerikai kutató, Christopher R. Browning abban látja a nagy figyelmet keltő tanulmánykötet legfőbb erényét, hogy leszámol azzal a mítosszal, miszerint a Külügyi Hivatal a Harmadik Birodalomban a fasizmus elleni ellenállás bástyája lett volna. Különösen nagyra tartja az igazi ellenállás a Külügyi Hivatalban című fejezetet, amelyből napnál világosabban kitűnik, milyen kicsi és marginális volt ennek a csoportnak a szerepe. Ő jobban differenciálta volna a „zsidópolitikában” részt vevő diplomatákat, az aktívakat és a passzív büntársakat. De alapjában véve ő is igaznak tartja a könyv tanulságait.

A Külügy és a múlt című tanulmánykötet heves vitákat váltott ki, és bestsellerként fogyott Németországban. Korábbi, kisebb volumenű kutatások után történészek tanulmányozták és tanulmányozzák több minisztérium irattárát, hogy feltárják a Pénzügy-, az Igazságügy- és a Gazdasági Minisztérium, valamint a rendőrség és a titkosszolgálatok „barna” múltját és a volt náciaknak a „fiatal” köztársaságban betöltött szerepét.

Felhasznált irodalom:

- VVB-BdH Buchrezension
<http://mannheim.vvn-bda.de/artikel/2010/20101030.html> (Letöltés ideje: 2010. 10. 30.)
- Jan Friedmann, Klaus Wiegrefe (2010): *Verbrecherische Organisation*.
Der Spiegel. 43. sz. 40.
- Jan Friedmann, Klaus Wiegrefe (2010): *Angriff auf die „Mumien“*.
Der Spiegel. 43. sz. 40.
- Jan Friedmann, Klaus Wiegrefe (2010): *Verbrecherische Organisation*.
Der Spiegel. 43. sz. 42.
- Interjú Moshe Zimmermann-nal,
Zeit.de/politik/2010-10 (Letöltés ideje: 2010. 12. 08.)
- Jan Friedmann, Klaus Wiegrefe (2010): *Verbrecherische Organisation*.
Der Spiegel. 43. sz. 43.
- Unabhängige Historikerkommission – Auswärtiges Amt
http://de.wikipedia.org/wiki/Unabhängige_Historikerkommission (Letöltés ideje: 2011. 01. 29.)
- Browning, Christopher R. (1978.): *The final solution and the German Foreign Office: A study of referat D III of Abteilung Deutschland 1940–43*. Holmes & Meier Publishers, New York/London
- Andreas Mix: *Konkurrierende Mordbehörden*, www.zeit.de (Letöltés ideje: 2010. 01. 20.)
- Beste, Bönisch, Darnstädt, Friedmann, Fröhlingdorf, Wiegrefe (2012.): *Welle der Wahrheiten*.
Der Spiegel. 1. sz.

Benyó Marianna

Titokban írt történelmi zsidó szöveg került elő

(MTI) Az Újvilágról beszámoló legrégebbi zsidó kézirat hét évtizeddel eltűnése után végre visszatérhetett Mexikóba – közölte a New York-i mexikói konzulátus.

A dokumentum Luis de Carvajal 1595-ben készült önéletrajza. A szakértők különösen értékesnek tartják, mivel a zsidók életét mutatja be az amerikai kontinensen. A kézirat a konzulátus szerint 75 évvel ezelőtt tűnt el a mexikói nemzeti levéltárból.

A történelmi dokumentum végül 2015-ben egy aukción tűnt fel. Miután megkerült, a mexikói kormány egy időre kölcsönadta a New York-i Történelmi Társaság múzeumának.

Titokban volt zsidó

Luis de Carvajal Mexikóban élt, és titokban a zsidó vallás követője volt, akit az etretnek ellen fellépő inkvizíció ítélete alapján 1596-ban kivégeztek. A Memorias című kézirat Carvajal memoárjait tartalmazza, továbbá a zsol-tárokat és parancsolatokat, valamint imákat.

Kínhalált halt érte

A konzulátus szerint a Mexikóba visszatért kéziratot először egy kiállításon mutatták be, majd az Emlékezés és Tolerancia Múzeumába került.

A New York-i Swann Galéria szerint – ahol korábban árverésre bocsátották a dokumentumot – a kéziratot, amelyben zsidó hitéről vall. Carvajal álnéven írta. Miután az inkvizíció börtönébe került, egy cellatársa elárulta, hogy ő volt az írás szerzője, ezért kínozták meg és végezték ki – fűzte hozzá az aukciósház.

Bemutatjuk a rabbikat: Radnóti Zoltán

(Folytatás az 1. oldalról)

Egyébként nagyon jó csapat jött össze a rabbiképzőben: együtt tanultam Verő Tomival, Radányi Zolival, Simon Tamással, Fináli Gáborral, Kepecs Andrissal, Kozma Györggyel, Kóvári Tiborral, Röhrig Gézával, Róna Aserral és Rónai Istvánnal, s jöttek-mentek még más diákok is.

Amikor Raj Tamás a Lauder-iskola vallási igazgatója lett, három embert kerestek meg a megüresedett posztja betöltésére: Újpestről Deutsch Lászlót, Debrecenből Markovics Zsoltot és engem. A Nagyfuvaros utcában Deutsch Lászlót választották, engem viszont fölkeríttek az ő helyére Újpestre. Így lettem negyedéves rabbiképzős koromban újpesti rabbi, ami izgalmas munkának bizonyult, hiszen az újpesti körzetbe tartozik az idősek otthona és a szociális szakfoglalkoztató. Az ott eltöltött majdnem másfél év alatt sokat tanultam, ráadásul együtt dolgozhattam két olyan nagyszerű emberrel, mint Hammerman Géza bácsi, az ottani kántor, valamint az újpesti körzet örökös elnöke, az áldott emlékű Rappaport Zoltán. Mindkettjüknek nagyon sokat köszönhetek.

Időközben Deutsch László és a Nagyfuvaros utcai közösség útjai elváltak, s ötödéves koromban a helyére engem kértek föl rabbinak. Huszonöt éves lehettem, emiatt kissé megdöbbenő volt, amikor a Nagyfuvaros utcai zsinagógába járó, idősebb bácsik főtisztelendő úrnak hívtak.

A rabbiképző vezetését akkoriban vette át Schöner főrabbi úr, akinek az volt az elgondolása, hogy a növendékeknek hasznos lesz némi időt a fővároson kívül eltölteniük, így leköltöztünk minket vidékre. Ennek köszönhető a félévés miskolci kiküldetésem. A városnak megvolt a maga varázsa és bonyolult egyszerűsége, sokat tanultam ott, s több miskolci barátommal azóta is jóban vagyok. Miután visszajöttem onnan, 1999-ben fölavattak rabbinak, majd a Nagyfuvaros utcai zsinagógába kerültem, ahol 2004 tavaszáig funkcionáltam. Nagyon szerettem ott dolgozni, mintegy nyolc évet töltöttem náluk.

Ha annyira szerette, miért jött el onnan?

Egyszerű oka volt: az elnökkel másképp képzeltek el a zsinagóga jövőjét. Én sokkal pezsgőbb életet szerettem volna kialakítani, de rá kellett jönnöm, hogy a Nagyfuvaros utcai körzetnek megvannak a maga határai, amiken kívül nem tud tovább fejlődni. Úgy láttam, hogy az én célcsoportom nem fog a nyolcadik kerületbe menni imádkozni, ünnepeket és esküvőt tartani. Elég erről annyi, hogy 2004-ben fölmondtam, aminek az volt az egyik hozadéka, hogy volt időm hírlevelet írni, s mára elmondhatom, hogy ezt már tizenhárom éve csinálom folyamatosan.

A Mazsihisz-BZSH akkori ügyvezető igazgatója, Zoltai Gusztáv, ismerve engem, megértőnek bizonyult, hiszen – habár nem volt saját körzetem – kaptam a fizetésemet, és a felszabadult időmet arra is felhasználhattam, hogy tapasztalatszerzés céljából elmentem az összes zsinagógába. Kíváncsi voltam rá, hogy a különböző helyeken hogyan imádkoznak és hogyan tartják az ünnepeket.

Hogyan került az újbudai Károli Gáspár téri, Bét Sálom zsinagógába?

Furcsa ezt kimondani, de én magam választottam ezt a helyet: megkerestem az ottaniakat, hogy nagyon szívesen lennék náluk rabbi, mert a közép- és délbudai, illetve a Buda környéki városrészekben egy zsinagóga számára nagy potenciált látok. Budán Verő Tamás volt a rabbi a Frankelben, és Raj Tamás dolgozott a saját közösségében, a Lauderben, én pedig úgy láttam: nincs kellőképpen kihasználva, hogy egy fejleszhető budai zsinagógához tartozhat Érd, Diósd, Törökbálint, Budafok, Budaörs is. Ez óriási terület, és akkoriban nem volt rabbija. Erre jó példa, hogy amikor Schöner rektor úr még rabbiként dolgozott, akkor egyszerre volt újpesti és budai rabbi.

Amikor odakerültem, a Bét Sálom nagyon kicsi volt, sőt, jogilag nem is volt önálló körzet, hiszen a Frankel alá tartozott fiókhitközségként. Úgyhogy papíron nekem egy ideig Verő Tamás barátom volt a főnököm, meg az ottani elnök, Tordai Péter. De hamarosan megszűnt ez a függőség, mert kiváltunk a Frankelből, és önállóvá lettünk.

Korábban volt itt egy nagyon kedves elnök, az áldott emlékű Szepesi Hugó, aki rabbi nélkül vitte a hátán az egész zsinagógát a legmostohább körülmények között. A körzet elnöke ekkor Halmos Gábor volt. Javárészt idős emberek jártak oda, a minijent hétről hétre nagy nehézségek árán kellett összekapargatni. Eleinte a kidus az volt, hogy egy kicsiny helyiségben összeültünk tízen, kiraktunk középre egy kis kekszet, volt mellé néhány poharunk, s egy-két korty pálinkát töltöttünk bele. Ennyi volt a kidus. Ennek dacára őszinte és spontán vallásosság nyilvánult meg ebben a kis közösségben. Csodálatos élmény volt ez az őszinteség és puritánság.

Ehhez képest hatalmas fejlődés történt: a szombatfogadásokon rendszeresen összejön nyolcvan-száz ember és sok kisgyerek.

Ez igaz, most már profi zsinagóga-ként működünk komoly költségvetéssel, ami egyúttal azzal járt, hogy tagadhatatlanul elvesztet az a bensőséges, spontán hangulat, amit az imént említettem. Ez nem mindenkinek tetszett, de tudtam, hogy ha fejlődni akarunk, akkor annak ez az ára.

Tudatosan építettem magát a brandet: azt akartam, hogy legyen egy neve, s ugyanolyan könnyen beazonosítható legyen, mint például a Bethlen téri, a Hunyadi téri vagy a Dózsa György úti zsinagóga, ám ne egy hős magyar emberről legyen elnevezve. Az említett, 2004 óta írott hírlevelemben hirdettem meg a névpályázatot, így lett belőle Bét Sálom, vagyis a Béke Háza, annak ellenére, hogy sokak szemében én magam nem vagyok egy békés alkat, mármint abban az értelemben, hogy ha úgy adódik, kemény konfliktusokat vállalok a meggyőződésemért.

Jó, hogy ezt szóba hozza, rá is akartam kérdezni, hiszen olyan embernek ismertem meg, aki akkor is kiáll a véleménye mellett, ha ez másokkal súlyos vitákat eredményez. Ez a magatartás a hivatásból fakad, azaz ön szerint ilyeneknek kell lennie egy igazi rabbinak? Vagy éppen ellenkezőleg: ez inkább alkati jellemző?

Ez az alkatomból fakad. Nemcsak gondolom, hogy mit kellene tenni, hanem meg is mondom, sőt, meg is teszem. Emiatt egyszer elneveztek Tesco-rabbinak, ugyanis hónapokon keresztül ha a zsinagógának nem

volt éppen étele vagy itala kidusra, beültem a kocsiba, elmentem a bevásárlóközpontba, és hoztam vizet, gyümölcsöt, mindent, ami kellett. Ezután azzal bírálta, hogy ez a viselkedés nem méltó egy rabbihoz, mire azt mondtam, hogy nem érdekel, ha nincs semmi kidusra, akkor hozni kell és kész, s ha más nem hozza, akkor majd én hozom. A rabbiság ugyanis szolgálát. Mózesnek az volt az egyik neve, hogy eved Hásem, vagyis Isten szolgálója. A rabbinikus vélemény szerint minden zsidó „eved Hásem”, ebből számomra az következik, hogy rabbinak lenni nem más, mint Isten szolgálát mindenhol segíteni. Jelen pillanatban a Bét Sálomnak egyetlen hitéleti alkalmazottja van, és az én vagyok. De nem pénzért írom a blogomat, a hírleveleimet, és nem extra fizetésért kezdtem el a hétköznapi reggeli minijentet szervezni. Ezért nem jár külön pénz, ez maga a szolgálát.

A Bét Sálom zsinagógába nagyon sok fiatal jár imádkozni. Egy rabbinak milyen jellemzőkkel kell számolnia egy ilyen alacsony átlagéletkorú közösségben?

Nagyon jó, hogy nálunk sok a fiatal, csakhogy a fiatalok nem olyan kiszámíthatóak, mint az idősebbek. Az öregebbek rendszeresen jönnek, lehet rájuk számítani, míg a fiatalok elfoglaltabbak: dolgoznak, kisgyerekre vigyáznak, és így tovább. Vicesen azt szoktam mondani, hogy a közösségünk legnagyobb ellenfelei a csecsemők, mert az a család, ahol születik egy pici, egy időre teljesen eltűnik a zsinagógából. Ilyenkor az a kérdés, hogy ha a gyerek nagyobb lesz, s a szülőknek több idejük marad, akkor visszazökken-e hozzánk. A másik érdekesség egy fiatal közösség életében, hogy a zsinagógában természetes módon szoktak szerelmek szövődni, aminek nagyon lehet örülni. Csakhogy ha a lányok-fiúk valami miatt szakítanak, akkor valamelyiküket szinte biztosan elveszítjük. Hiszen az egykori szerelmesek esetleg már nem akarnak egy légtérben tartózkodni a szakítás után. Történet nálunk ilyesmi nem is egyszer.

Ha már a fiatalok szóba kerültek: főrabbi úr évek óta vezet betéresi tanfolyamokat. Mit tapasztal, az emberek általában miért akarnak betérni a zsidóságha?

Erről külön nagyinterjút lehetne csinálni. Kezdjük ott, hogy ki az az ember, aki a zsidósággal jár, sokszor nehezen megtertartható külön feladatokat vesz magára? Ki az, aki vállalja, hogy megtartja a szombatot, és emiatt lemond egy sor élvezetes dolgról? Ha fiúról van szó, akkor miért vállalja, hogy felnőtt korában metéljék körül? Ezekre a kérdésekre rövid válaszom van: én abban hiszek, hogy az akar betérni, akinek Mózes idején ott volt a lelke a Szináj-hegy lábánál. A betéréshez komoly lelki alázat kell. Ezért szoktam azt mondani a betérni szándékozóknak, hogy „drága hölgyem/uram, ha maga zsidó akar lenni, akkor legyen jó zsidó, mert rossz zsidóból van elég”.

Szívesen foglalkozom a tanulókkal, szívesen tanítom őket, de ahogy mindenkit, engem is meg lehet vezetni. Előfordult, hogy egy évig tanult nálam egy ember, rendszeren be is tért, majd betérés után soha többé nem láttam. Nem értem, hogy akkor minek csinálta végig a betéréssel járó egy évet.

Mit gondol azokról a zsidó családban született zsidókról, akik nem nézik jó szemmel a betérést, sőt, úgy tekintik ezt a folyamatot,

mint a zsidóság – idézem – „felhígulását”?

Hallottam én is ilyet. De az a zsidó, aki ilyet mond, az rasszista. A zsidóság nem egy faj, ezért nem is értem, hogy mit gondol, aki „felhígulásról” beszél. Talán azt gondolja, hogy az emberek között kitenyészíthető egy nemesebb és magasabb rendű fajta? Azt gondolja talán, hogy van emberebb ember? Azt kell látni, hogy a zsidóság egy vallás, a Jóistenhez kötődik, és micvákat ír elő. Nem lehet „felhígulásnak” nevezni, hogy vallásilag, érzelmileg, etikailag, tudásban fölkészült emberek lépnek be a zsidó közösségbe.

A betérők között nem kevesen vannak olyanok, akik sokkal többet tudnak a zsidóságról, mint azok, akik – egyébként akaraton kívül – zsidónak születtek. Nemrég elhunyt, drága édesanyámnak, aki mindkét ágon zsidóktól származott, gőze nem volt arról, hogy mi a különbség szukkot és sávuot között. Annyit tudott, hogy van a hosszú nap meg a sábesz. Ezzel szemben vannak olyan betérők, akik oda-vissza ismerik a tórát, rendszeren tartják a sábeszt, és úgy bólogatnak imádkozás közben, mint a legnagyobb rabbik.

Aki kicsit is ismeri a zsidóság történetét, az nem beszélhet „felhígulásról”, hiszen ha a történelemben nem lettek volna betérők, ma talán nem is lennének zsidók. Volt olyan időszak, amikor az egész világon kétszáz ezer zsidó élt, Jeruzsálemben pedig egy zsidó sem lakott. Volt olyan időszak is, amikor a világ ugyanannyi zsidó élt, mint amennyi kínai: kétmillió. A második szentély idején, a Római Birodalom kezdetekor a világ összlakosságának másfél százaléka volt zsidó, vagyis körülbelül négy és fél millió. A babiloni száműzetés idején ez a szám esett le majdnem nullára. Vagy nézzük meg Ábrahámot: az ő idejében mindenki betérő volt.

Milyen lehetőségek állnak egy olyan ember előtt, aki a zsidó közösséghez szeretne tartozni, és fel akarja venni a zsidó vallást?

Többfajta út létezik. A zsidó szélsőjobb azt mondja, hogy a zsidóság egy faj, amelybe betérés nincs, csak beleszületés. Én is ismerem olyan rabbint, aki elutasítja a betérést azzal az indokkal, hogy hogyan jön ő ahhoz, hogy Isten népébe betereljen embereket. A zsidó szélsőbal viszont

azt mondja, hogy legyen pár nap az egész folyamat, körülmetélés, mikve, és kész. Egy nap alatt betérítenek kétszáz zsidót. Ők úgy érvelnek, hogy ha abból a kétszázból csak két jó zsidó lesz, akkor már megérte, hiszen két jó zsidóval többen vagyunk, a másik százkilencvennyolc pedig mehet isten hírével, sosem találkoznak többet velük. Ennek az a veszélye, hogy az olyan rabbit, aki egy nap betérít kétszáz embert, azt nem lehet komolyan venni, sőt azokat sem, akiket betérített.

Ezzel szemben létezik a mi utunk, a neológia, a modern vallásosság útja, amely elindítja a zsidóság felé a betérni szándékozót, tanítja, foglalkozik vele, megismerteti a zsidósággal, és ha a rabbi úgy látja, hogy a jelölt készen áll, akkor betérhet. Ez legalább egyéves tanulási folyamat.

Azon kívül, hogy pénteken és szombaton a zsinagógában szolgál, mit tart egy rabbi legfontosabb feladatának?

A közösségszervezést, a tanítást, a publikációt. Egyben tartani a közösséget, programot szervezni, a programokat felügyelni, a zsidó konyhát működtetni – és tanítani. A tanítás az egyik legfontosabb tényező, mert a mai Magyarországon nem Vona Gábor vagy az antiszemita társaság a zsidóság legnagyobb ellensége, hanem saját maga és a tudatlansága. Sok zsidó azt sem tudja, hogy mi a zsidóság.

El kell érni, hogy a magyar zsidóság képzett és önálló legyen, éppen úgy, mint az Egyesült Államokban. Egy zsidó közösségnek el kellene tudnia tartania a zsinagógáját. Nemcsak a rabbiját, hanem a zsinagógáját, és ennek a hozzáállásnak a kialakításában egy rabbinak óriási a felelőssége. Gondoljunk csak Noéra és Ábrahámra! Mi volt köztük a különbség? Az, hogy Noé Istennel járt, Ábrahám pedig Isten előtt. Noé nem vitatkozott, hanem végrehajtotta a parancsokat zokszó nélkül, Ábrahám azonban vitába szállt az Istennel az ember érdekében. Azaz mit csinált Ábrahám? Megoldásokat keresett a problémára. Egy rabbinak is az a dolga, hogy a közösség érdekében minden helyzetben megtalálja a legjobb megoldásokat, s ebben lelkesen, de alázattal járjon elől.

Kácsor Zsolt / Mazsihisz.hu

Közös chanukka

Zugló, Bethlen, Lágymányos, Hunyadi tér

December 17. (vasárnap) 16.00

1145 Budapest, Columbus u. 11.

(Szent István Király

Zeneművészeti Szakközépiskola)

A programból:

Négy rabbi!!!

Gólem Színház művészei

Béjn Hájámim zenekar

és vendége, Fenyő Fruzsina

fánk, tombola

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Törökország

Isztambulban is megünnepezték a Zsidó Kultúra Európai Napját. A rendezvények a Neve Shalom zsinagóga kulturális központjában és a Zsidó Múzeumban zajlottak. A programban kiállítások, koncertek, könyv- és filmbemutatók, valamint egy vallási esküvő színházi előadása is szerepelt. A vendégek megismerkedhettek a zsidó konyha készítményeivel, valamint az ottmáni korszakban élt zsidók ruházatával és más személyes tárgyival. A Szeferád Kulturális Központ zenés műsort rendezett. Az eseménysorozatot az „500 év Alapítvány” szervezte. A Zsidó Kultúra Napját 2001 óta rendszeresen megtartják Törökországban.

Olaszország

Rómában megemlékeztek a gettó 74 éve történt kiürítéséről, amelynek során a náci 1023 zsidót, köztük 200 gyermeket deportáltak a Tiburtina vasútállomásra Auschwitzba. A „végső megoldást” mindössze 16 személy élte túl. Az SS az olasz főváros 1943. szeptemberi megszállásától az 1944. június 4-i felszabadításig folyamatosan kereste a keresztény családoknál és az egyházi intézményekben elrejtőzött zsidókat. Az elfogott mintegy ezer bujkáló közül sokakat megölték, a többieket elhurcolták.

1938-ban Olaszországban 45.000 hitestvérünk élt. Mintegy 9000 személy haláltáborokban pusztult el, 7000-en elmenekültek az országból, 30.000 zsidó pedig elrejtőzve várta a felszabadulást.

A római zsidók száma a háború előtt 10.000 volt, jelenleg 15.000 fő. A növekedéshez hozzájárult, hogy a hatnapos háború, 1967 után 3000 líbiai zsidó érkezett az országba, akik integrálódtak a közösségbe.

Bulgária

A Sofia Globe híre szerint a kormány elfogadta a Nemzetközi Holokausztemlékezési Szövetség (IHRA) antiszemitizmusról szóló megközelítését, és Georg Georgiev külügyminiszter-helyettes az antiszemitizmus elleni harc koordinátorává nevezte ki. A döntés fontos lépés afelé, hogy Bulgária a közeljövőben az IHRA teljes jogú tagjává váljon. A külügyminiszter-helyettes feladata az Európai Bizottság és a tagállamok koordinátoraival való kapcsolattartás, valamint a közvéleménynek az antiszemitizmus és a gyűlöletbeszéd elleni mozgósítása.

Az Európai Parlament júniusban foglalkozott az antiszemitizmus fogalmának pontosításával, ami megkönnyítheti a tagállamok igazságügyi szerveinek a munkáját. Az EP javasolta a nemzeti koordinátorok kinevezését is. A bolgár zsidó közösség Shalom nevű ernyőszerkezete üdvözölte a kormány döntését, és támogatásáról biztosította Georg Georgievet.

Franciaország–Izrael

Reuven Rivlin izraeli elnök Jeruzsálemben Raoul Wallenberg-díjjal tüntette ki Charles Aznavourt, a 93 éves, világhírű énekest, akinek a családja zsidókat és politikai üldözötteket mentett a második világháború idején. Az akcióban Charles és nővére, Aida is részt vett.

A Párizsban született, örmény származású Aznavour elmondta, hogy szülei a népiértés elől Franciaországba menekültek. Említést tett a zsidók és az örmények közös vonásairól, amelyek a tragédiákban és a sikerekben, valamint a kimagasló teljesítményekben is megnyilvánulnak. Hangsúlyozta, hogy mindkét nép könnyen tanul nyelveket, és fontos csoportjait jelentik az őket befogadó országoknak. Reuven Rivlin elnök méltatta Aznavour példás magatartását és művészi teljesítményét.

Belorusszia

Új zsinagógát avattak Marc Chagall szülővárosában, Vityebszkben, amire száz év óta nem volt példa. Az ünnepségen Malkiel Gorgoze rabbi feltette az Ohel David zsinagóga ajtókeretére a hagyományos mezuzát. A városi önkormányzat támogatásával épült templom a Chagall Múzeum közelében épült. Leonid Tomchin, a helyi hitközség elnöke kijelentette, hogy „Vityebszk egy történelmi zsidó város”. „A 20. század elején a lakosság fele zsidó volt, akik 64 zsinagógát, illetve imaházat létesítettek.” A közösség tagjainak túlnyomó többsége gettóban és a haláltáborokban pusztult el. 1938-ban a mai Belorusszia területén közel egymillió hitestvérünk élt, számuk jelenleg kb. 50.000 fő.

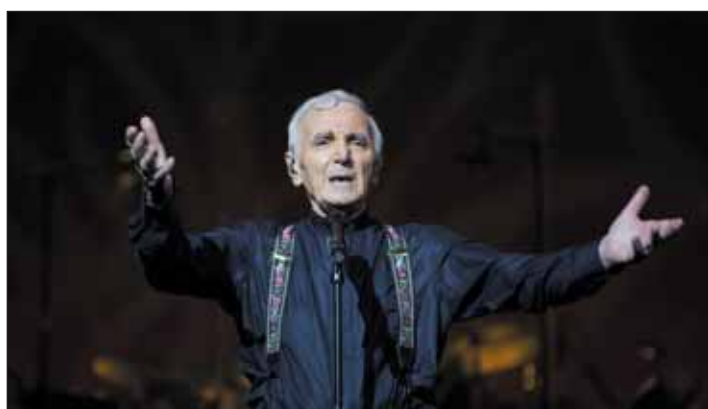
Kovács

Róma. Nagyzsinaogóga

Szófia. Georg Georgiev külügyminiszter-helyettes, az antiszemitizmus elleni harc koordinátora

Jeruzsálem. Raoul Wallenberg-díjjal tüntették ki a 93 éves zsidómentő Charles Aznavourt

Vityebszk. Emléktábla Marc Chagall szülőházán

Holokausztúlélők bár/bát micvája a Siratófalnál

„Egész eddigi életemben erre vártam” – mondta Alexander Buchnik, aki a második világháború kitörése miatt volt kénytelen elhagyni gyermekkorában az ünnepséget.

72 évvel a második világháború után 45 holokausztúlélő ünnepelte egyszerre Izraelben a bár és bát micváját – idézi az Arutz Sheva honlapját a

zsido.com. A különleges eseményt a jeruzsálemi Siratófalnál rendezték, a Nyugati Fal Örökség Alapítvány (Western Wall Heritage Foundation), valamint az International Fellowship of Christians and Jews (IFCJ) támogatásával.

Az ünnepséget megelőzően a résztvevők a Siratófal alatti alagútban is látogatást tettek, majd a férfiak tfilint vettek és tórárt olvastak, később pedig a hölgyekkel közösen vettek részt egy ünnepi vacsorán. Az ünnepelték közül többen elmesélték személyes történetüket, és azt, hogy a háború miatt miként kényszerültek elhagyni ezt az eseményt.

Aspir Ravicher 11 éves volt, amikor a háború kitört és családjával Ukrajnából Oroszországba menekültek. „Elfutottunk, és a rajtunk lévő ruhán kívül semmink nem volt. Mindig éhezünk, nagyon szűkös helyen éltünk – emlékezett vissza Ravicher. – A bár micva olyasmis volt, amit nem engedhettünk meg magunknak.”

Semyon Liebman pedig arról mesélt, hogy gyermekként titkolnia kellett zsidó származását, ezért nem került sor az ünnepségre. A háború kitörésekor el kellett hagyniuk Szentpétervárat, ahol addig lánytestvérével és édesanyjával éltek. „Amikor visszatértünk, tilos volt a judaizmusról vagy a bár micváról beszélni, szóval egyáltalán nem hoztuk szóba – mondta. – Ma úgy érzem magam, akárcsak egy kislány! Egész eddigi életemben vártam ezt a percet!” – tette hozzá izgatottan.

A megható pillanatokról Yechiel Eckstein rabbi, az IFCJ alapítója is elismerően nyilatkozott. „Nehezen tudok elképzelni bármi inspirálóbbat annál, mint amikor időskorú holokausztúlélők bár és bát micvát ünnepelhetnek, azok után, hogy túléltek a náci terrort, de ellopták tőlük a gyermekkorukat” – fogalmazott a rabbi.

Forrás: Ynetnews

Sábeszi lift után sábeszi autó?

Úgy tűnik, egyre közeledek az önvezető autók piacra kerülése, és ez a fejlemény teljesen megváltoztatja a sábeszt a hagyománykövető zsidók számára, mert technikailag lehetséges lesz használni szombatban. A szombat lényegével azonban még a liberálisabb rabbik szerint is ellentétes.

Az Ubertől a Fordig számos nagy cég komolyan foglalkozik a gondolattal, hogy piacra dobják nemsokára önvezető autóikat. A kérdés, bár még nincsenek tisztázva a részletek és aligha a közeljövőre kell várunk az első példányok megjelenését, egyre valószínűsőbbnek látszik. A vallásjogi tiltások, amelyek a szombati munkavégzésre vonatkoznak, valószínűleg kikerülhetők lesznek az

önvezető autókban, és ha megengedhetővé válik a használatuk, a szombat atmoszférája végleg odavész, hiszen a szombat attól különbözik a hétköznapoktól, hogy nem rohagálunk autóval, hanem nyugton maradunk és egymásra figyelünk, hogy nem hétköznap, hanem valami más.

„Ez a szombat szelleméről szól. Még ha vallásjogiilag lehetővé is tehetnénk az önvezető autó szombati használatát, a lényeg elveszne.” Yoscher Katz, egy nyitott ortodox jesiva tanszékvezető tanára is azt mondta a Forwardnak, hogy ebben a kérdésben nem lehet engedni, az önvezető autóval száguldozó ortodox zsidók képe megváltoztatná mindazt, amit a szombatról gondolunk, és „ez tragikus veszteség volna”.

Hozzáfűzte, hogy minden generációnak magának kell eldöntenie, melyik technika őrzi meg és melyik veszélyezteti az ünnep szentségét. Az autóhasználat kérdésében a konzervatív mozgalom sem egyértelműen megengedő. Egy erősen vitatott döntésük ugyan lehetővé teszi az autóhasználatot szombatban, de csak akkor, ha zsinagógába megyünk vele, és sokan még ezt a könnyítést sem fogadják el a konzervatív rabbik közül. Hasonló viták zajlanak a kötött pályás szombati közlekedés, a sábeszlift és a sábeszi használatba vett szállodai mágnaskártyák körül.

Ez az évszázad is a technikai modernitás és a hagyomány küzdelmének, egyensúlykeresésének ideje lesz várhatóan. Van olyan rabbi is, aki szerint az idős, nehezen mozgó hívek számára igenis lehetőség az önvezető autó, hogy a sábesz tilalmainak áthágása nélkül zsinagógába menjenek, közösségben imádkozhassanak.

Mazsihisz.hu

IZRAELI SZÍNES

Ultraortodoxok kontra rendőrség

Ultraortodox zsidó tüntetők csaptak össze a rendőrséggel Jeruzsálemben, egy katonai sorozáson megjelenni nem hajlandó fiatal letartóztatása ellen tiltakozva – közölte az MTI.

A rendőrség egy vízagyút is bevetett, és lovas rendőrök oszlatták fel a rövid időre erőszakossá vált tüntetést a hadsereg jeruzsálemi sorozóirodájának közelében, amely az izraeli főváros egyik ultraortodox negyedének a szélén található. A hivatalos közlés szerint nyolc tüntetőt előállítottak.

Bár az ultraortodox iskolák diákjai többségükben vallási alapon felmentést kapnak a kötelező katonai szolgálat alól, ezt a felmentést a sorozás folyamatában kell megszerezniük.

Az alkotmánybíróságként is működő izraeli legfelsőbb bíróság a közelmúltban utasította el az ultraortodoxok katonai szolgálat alóli felmentését szabályozó, két évvel ezelőtt megszavazott törvénykiegészítést, amely csökkentette a hadseregbe behívandó ultraortodox vallásosok számát. Ítéletükben a bírák leszögezték, hogy az ultraortodox pártok 2015-ös kormányra lépésekor elhatározott módosítás „alkotmányellenes, aránytalan, és károsítja az egyenlőséget”.

Az ultraortodox pártok elutasították a legfelsőbb bíróság döntését.

A legtöbb izraeli fiataalt – férfiakat és nőket egyaránt – 18 éves korában behívják katonai szolgálatra.

Luba Szamri rendőrségi szóvivő közlése szerint a mostani ultraortodox tüntetés résztvevői utcákat torlaszoltak el és kövekkel dobálták a rendőröket. Ugyanakkor egy olyan videofelvétel is nyilvánosságra került, amelyen rendőrök durván ütlegetik a demonstráció egyes résztvevőit, néhányukat pedig átvonszolják az utca túloldalára.

Megsemmisítené Izraelt a Hamasz

A Gázai övezet uraló Hamasz az erre irányuló követelések ellenére sem hajlandó lefegyverezni magát és elismerni Izraelt, és a radikális iszlamista szervezet helyi vezetője szerint nincs ember, aki rábírná őket erre.

Jahja Szinvar fiatalok előtt beszélve kijelentette, nem arról van szó, hogy elismerik-e Izraelt, hanem hogy mikor semmisítik meg, véget vetve létezésének – írja az MTI. Az arsenáljukról szólva pedig úgy fogalmazott, amennyiben a Fatah mozgalom és annak vezetője, *Mahmúd Abbász* palesztin elnök „az eljövendő béketárgyalásokon az ellenállás puskáira támaszkodhat, az erősebb tárgyalási pozícióba helyezi majd a palesztinok ügyét”.

Az izraeli kormányhoz hasonlóan az Egyesült Államok is úgy foglalt állást, hogy a Hamásznak el kell ismernie Izrael létét és le kell mondania az erőszakról ahhoz, hogy szerepet vállalhasson egy olyan leendő palesztin egységkormányban, amelyet elismernek.

atv.hu/Új Élet

Egységkormány vagy kétségkormány?

Izrael a biztonsági kabinet ülésén arra az álláspontra jutott, hogy korábbi tapasztalatait, illetve korábbi döntéseit is figyelembe véve, nem folytat kormány szintű tárgyalásokat a Palesztin Hatóság és a Hamász által a felek aláírásával megpecsételt egységkormányval.

Az indok: a Mahmúd Abbász fémjelzte Palesztin Felszabadítási Szervezet arra a terrorszervezetre (Hamasz) támaszkodik, mely folyamatosan Izrael eltörlésére uszít.

A kabinet döntése értelmében ahhoz, hogy a tárgyalások megkezdődjenek, a következőket kell a tárgyalópartnernek teljesítenie:

A Hamásznak el kell ismernie Izraelt és be kell szüntetnie a terrorcselekményeket.

A Palesztin Hatóság felelőssége:

1. a Hamász lefegyverzése,

2. az elrabolt katonák szervmaradványainak visszaszolgáltatása, valamint a két civil szabadon engedése,

3. teljes körű biztonsági ellenőrzés az átkelőknél és csomópontoknál (Gáza területét is beleértve) a csempészség megakadályozására,

4. a Hamász infrastruktúrájának folyamatos felszámolása Júda-Somron térségében,

5. a Hamász leválasztása Iránról,

6. a tőkeáramlás és a humanitárius szállítmányok Gázai övezetbe juttatása kizárólag a Palesztin Hatóságon keresztül.

Mielőtt részletesebben is kifejteném véleményemet az újraindítandó „béketárgyalással” kapcsolatban, emlékeztetném az olvasót az arab tömbön belüli hirtelen „megbékélés” hátterére.

A Palesztin Hatóság díjhátraléka az izraeli áramszolgáltató felé – melynek jelentős része a Gázai övezet áramfogyasztásából származik – 2017. február 14-ei közlés szerint elérte a 2,2 milliárd sekelt. Ezen összeg kamata 290 millió sekelt, melyből Izrael 160 milliót jóváír. Így – mint azt az áramszolgáltató jelezte, hároméves tárgyalássorozat lezárásaként – olyan megállapodás született, hogy az összeg egy része azonnali behajtásra kerül, míg a fennmaradó részre 48 hónapos részletfizetést engedélyeznek.

Nagyjából ezzel a döntéssel egy időben határozott úgy a Palesztin Hatóság, hogy a továbbiakban nem hajlandó a Gázai övezet áramfogyasztását finanszírozni, illetve a többnyire általuk igénybe vett szolgáltatások (elsősorban egészségügyi ellátás) ellentételezését is felfüggeszti.

Ebben a helyzetben került sor a napokban aláírt szerződés értelmében az arab táboron belüli „megbékélésre”, vagyis egységkormány megalakítására.

Megjegyzendő, hogy legutóbb, 2010-ben, hasonló okok – vagyis a Hamász-kassza teljes kiürülése – kapcsán jött létre egységkormány.

Az elmúlt évek, évtizedek „béketárgyalásai” arról szóltak, hogy az első lépések feltételül milyen követeléseket támaszt az arab fél.

A modern Izrael történetében első ízben fordul elő, hogy a tárgyalások újraindítását Izrael köti feltételekhez, de mielőtt ezért megköveznék, nézzünk szét az egységkormány háza táján.

A történelem megértéséhez talán érdemes áttekinteni a PFSZ történetét. A *Palesztin Felszabadítási Szervezet egyiptomi segítséggel alakult mint a palesztin ellenállási szervezet ernyőszervezete, kairói központtal. Első elnöke Ahmed Sukeiri egyiptomi politikus volt.*

A PFSZ-en kívül még számos, nem túl jelentős palesztin szervezet létezett, köztük az Arafat vezette Fatah. Arafat egy idő után csatlakozott a PFSZ-hez, és viszonylag rövid idő alatt sikerült ellenőrzése alá vonni azt. Ennek következtében a PFSZ-nek el kellett hagynia Kairót (a következő államok: Jordánia, Líbanon és Tunézia voltak).

Nagy valószínűség szerint Khaled Mashal, aki 1966–2017 között (lemondásáig) a Hamász Politikai Szárnyának vezetője volt, ugyan ezt az utat szándékozik járni.

Mert azt egy percig se gondolja senki, hogy a Hamász feladja vezető pozícióját. Ahogy a 2006-os választások után is véres erőszakkal ragadta magához Gázában a hatalmat (azt persze nehéz elhinni, hogy a történelemben érintett Fatah-vezetők ezt csak úgy elfelejtették), úgy minden esély megvan arra, hogy Mahmúd Abbász helyét szándékozik elfoglalni. Khaled Mashal szándéka annál is inkább valószínű, mert Abbasz 2006 óta nem írt ki új választásokat, így a mandátuma már rég érvényét veszítette. Ezzel kapcsolatban a Hamász vezérkara minden alkalmat (minden közeledést Izrael és a Palesztin Hatóság között) megragad arra, hogy tudatosítsa: Mahmúd Abbász bármit is mond, azt magánemberként mondja és nem a nép nevében.

Izrael érdeklődve, de elég pesszimistán tekintett Abbasz novemberre tervezett gázai útjára, melynek célja a tényleges hatalomátvitel nyelvére ültetése, amelyre az aláírt egyezmény értelmében ez év december elsejével kerülne sor.

Visszatérve az izraeli ultimátumra, azt már majdnem biztosra lehet venni, hogy Izraelt mint zsidó államot a Hamász nem ismeri el, de – minden, a külvilágnak szóló tájékoztatással

ellentétben – a PFSZ alapító leveléből sem törölték ezt a passzust. Mahmúd Abbásznak pedig – éppen ingatag helyzete miatt – nincs ereje, hogy az ultimátum többi pontját megfelelően kezelni tudja.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az egységkormány Egyiptom bábaskodásával született, de az sem elhanyagolható, hogy ezzel mi lehet a felek célja.

Nyilvánvaló, hogy Mahmúd Abbász legitimitásának megerősödését reméli, mint ahogy az is, hogy a Hamász a kasszát akarja feltölteni.

Egyiptom pedig azt remélheti, hogy ezzel megszakíthatja a kapcsot

latot a Hamász és a Szináj-félszigeti terrorszervezetek között.

A legutóbbi arab-arab egymásra borulásnak háború lett a vége...

A kérdések kérdése jelen pillanatban az, hogy Trump elnök, elődje útján járva, tárgyalóasztalhoz kényszeríti-e Izraelt az illegitim „békepartnerrel”, vagy átlát a szitán és tudomásul veszi, hogy az egységkormány addig él, amíg a Palesztin Hatóság kifizeti Gáza tartozását és némiképp feltölti kasszájukat.

Akár így, akár úgy, a Gázából indított rakéták Izraelt veszik célba.

leharblog

Nemzetközi díjas gyaloghíd

A Beér Sevában található High-Tech Park hidat választották a Footbridge Awards (Gyaloghíd Díj) nagy fesztávú kategóriájának győztesévé a Berlinben megrendezett Gyaloghíd 2017 konferencián.

Az izraeli Beér Sevában található High-Tech Park hidat formája miatt gyakran dupla hélix vagy DNS hídnak is nevezik. A 2016-ban átadott, 210 méter

hosszú gyaloghíd a város északi részén lévő vasútállomást köti össze a Ben-Gurion Egyetem melletti High-Tech parkkal. Az izraeli mérnökök által tervezett gyaloghíd megépítését követően hamar a város egyik látványossága lett.

A Footbridge Awards elismerést háromévenként, több kategóriában osztják ki: az abban a periódusban átadott gyalogos, kerékpáros vagy éppen lovas hidak tervezését, kivilágítását, renoválását díjazza vele. Az izraeli gyaloghíd a nagy fesztávú, vagyis a 75 méternél hosszabb hidak kategóriájában, kanadai és új-zélandi pályázókat megelőzve győzedelmeskedett.

A zsűri szerint lapos és jól felépített dizájnya, fantáziadús koncepciója és világos strukturális rendszere miatt kaphatta meg az első helyezést. A híd ezenkívül jól illeszkedik a vasúti környezetbe, és a gyalogosok biztonságban érezhetik magukat a vágányok feletti átkelés során.

akibic.hu/Új Élet

Európa másik arca...

Avi Dichter, az izraeli parlament külügyi és védelmi bizottságának elnöke rövid összefoglalót tett közzé magyarországi és romániai hivatalos látogatásáról, melyre a közelmúltban került sor.

Mint írja, október 22-én este érkezett haza a külügyi és védelmi bizottság által szervezett politikai látogatásról, melyen a fent említett két ország külügyminisztereivel és védelmi minisztereivel, valamint a párhuzamos bizottságok vezetőivel folytatott megbeszéléseket.

A tárgyalások során azt tapasztalta, hogy az Izrael iránti szimpátia és elfogadás magasabb, mint eddig valaha is volt. Erre utal a következő mondata is:

„Ne tévesszen meg minket a két ország Iránhoz fűződő kapcsolata: a jó pénz nem vakítja el látásukat, a kapcsolat ellenére is valódi megértést tapasztaltam Izrael problémái iránt.”

A hét végét előadásokra és beszélgetésekre szánta az EAI (European Allies for ISRAEL) tagjaival. Ez a tömörülés az utóbbi években jött létre Európában, élén a svájci parlament védelmi bizottságának elnöké-

Avi Dichter. Az Izrael iránti szimpátia egyre növekszik

vel. Tagjai képviselők és vezető tisztségviselők Európa minden tagállamából. Kis részük zsidó, a többségük azonban keresztény.

Egy részük diplomáciai szolgálatot teljesített Izraelben, ezért a többieknél kicsit jobban érzik, hogy mi is és milyen is Izrael Állam. Eltérően attól a képtől, amit a BDS képviselői és más antiszemita terjesztenek.

Leharpress

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigei Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrgyűjtés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikumester. Fogorvosi, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfegyelmező. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz hához megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színés és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátymtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben (III. em. 312-es üzlet), a II., és a VI. kerületben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439.

Önkéntes programunk változatlanul működik és folytatódik! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Csoporthoz indulnak: 2017. december 24. – 2018. január 7., január 14. – február 4., február 4. – február 25., április 22. – május 13. Bővebb információ és jelentkezés: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

Kastélyok berendezéséhez vásároljunk festményeket, ezüsttárgyakat, étkezőasztalokat, cukorkezeseket, tálakat stb., Kovács Margittól kerámiákat, herendi porcelánokat, régi álló-, fal-, asztali órákat, bútorokat, márványszobrokat stb. Teljes hagyatékként első vevőként a legmagasabb árat fizetem készpénzzel. Értékbérlés díjtalan. 06-20-280-0151.

Közös képviselet! Társasházkezelés! Kérjen ajánlatot! Dr. Bíró Anna, 06-1-200-4972, www.bpik.hu, info@bpik.hu.

1922-es, dr. Hevesi Simon szerkesztette, kiadta, 380 oldalas, aranyozott élű imakönyvtől megválnék. Tel.: 06-20-933-1201.

Idős személy gondozását vállalom itthon vagy külföldön. 06-20-229-9579.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótitkár:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUB
IBAN:
HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjesztő a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Emlékezés Básti Lajosra

106 éve, 1911. november 16-án született Básti Lajos Kossuth-díjas színművész, a 20. századi magyar színházasok egyik legzsebesebb beszélője, fejedelmi megjelenésű alakja – olvasható az MTI-n. Színpadon, filmen és a különböző tévéműfajokban egyaránt maradandót alkotott.

Básti – eredeti nevén Berger – Lajos szülővárosában, Keszthelelyen, a Premontrei Gimnáziumban szerette meg az irodalmat, Arany János gyönyörű nyelvvezetét. Írók, költők gondolatainak tiszta, kifejező tolmácsolása jegyében teltek aztán élete elkövetkező évtizedei. Felesége, a pályatárs Zolnay Zsuzsa emlékeztetése szerint Bástit a kiváló színész, Mátyai Lajos parancsolta fel Pestre, a következő szavakkal: „Te hülye, aki így mond verset, annak az akadémián a helye.” Ödrys Árpád egyetlen Ady-vers meghallgatása után vette fel a Színiakadémiára. Diplomát 1935-ben szerzett, ezután Bárdos Artúr Belvárosi Színházában fiatal amőrozó, bonviván szerepeket játszott. A harmincas évek filmjeiben is ilyen jellegű feladatokat kapott (Méltóságos kisasszony, 120-as tempó, Pillanatnyi pénzzavar, Azüregexpressz).

1937-ben szerződött a Vígszínházba, de a zsidótörvények miatt 1939–40-ben már alig kapott szerepet. 1941-ben még jutott számára lehetőség a Magyar és az Andrássy Színházban, de azután a háború végéig nem léphetett színpadra. Amikor épp nem volt munkaszolgálatos, könyvkiadással és írással foglalkozott, baloldali művészek irodalmi rendezvényein szerepelt. 1945-ben Várkonyi Zoltán Művész Színházába került, majd a Nemzeti Színház szerződött, amelynek – az 1968–72-es vígszínházi kitérőt leszámítva – haláláig a tagja maradt.

A hallgatás éve alatt színészetbe érte, elmélyült karakterformáló készsége, kifejező drámai ereje. Az ember tragédiája Ádámját több rendezésben, különböző értelmezésekben testesítette meg; a madáchi műben való kalandozásairól könyvet is írt Mire gondolsz, Ádám? címmel. Játsszotta Bánk bánt, Hamletet, Lear királyt, s egyik legemlékezetesebb alakítása volt – több százszor – a fonetikatanár Higgins professzor Shaw Pygmalionjában. Később ezt a szerepet az Operettszínház My Fair Ladyjében is megformálta.

Básti igazi művésze volt a szép magyar beszédnek. A Színház- és Filmművészeti Főiskolán beszédtechnikát tanított, 1953 és 1960 között színészek nemzedékei tanulták tőle a tiszta szövegmondást. Színpadon, filmen és a különböző tévéműfajokban egyaránt maradandót alkotott az emberi nagyság felmutatásában. Hősei nem emelkedtek voltak a szó patetikus értelmében, hanem előkelők. Egyfajta nemességet, a viselkedés kultúráját, a magára adó ember önértéket testesítette meg, eleganciája belső elegancia volt. A hozzá egykor közelállók úgy emlékeznek: mindig figyelmeztetett volt, választékosan öltözött és beszélt.

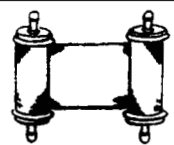
A világháború utáni időszakban is sokat filmezett (Föltámadott a tenger, Mérenylet, Nappali sötétség, Szemtől szembe, Utószézon, Kárpáthy Zoltán, A kőszívű ember fiai, Tanulmány a nőkről), a televízió is gyakran foglalkoztatta (Beszterce ostroma, Othello Gyulaházán, Völpone, Abigél). Művészetét 1955-ben Kossuth-díjjal ismerték el. 1977. június 1-jén hunyt el. Lányát, Julit nem szánta a színi pályára, tudta nélkül jelentkezett a főiskolára. Azóta megküzdött a színészi örökségéért, s a magánnyomozó munkájával, s a magánnyomozó munkájával, s a magánnyomozó munkájával, s a magánnyomozó munkájával.

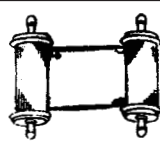
A nyíregyházi Északi Temető vezetősége megemlékezést szervezett a Hősök temetőjében nyugvó, az első világháborúban elesett katonák sírjainál. A 11. éve megrendezett esemény gyászszertartásának levezetésére ezúttal Somos Pétert, a Nyíregyházi Zsidó Hitközség hitéleti vezetőjét kérték fel. A 14 nemzet itt nyugvó katonái között zsidó vallásúakat is számon tartanak, így hát a gyászszertartás az idén zsidó liturgia szerint zajlott. A szertartás végén a résztvevők elénekelték a Himnuszt, majd mécseseket gyújtottak a több mint 2800 síron. Janics Attila felvételén Papp Zsófia és Simkó Csilla hadisírkutatók tisztelegnek a hősök emléke előtt.

Az Erzsébetvárosi Zsidó Örökséget Alapítvány mezüztét helyezte el a Csányi utca 5. kapujára. Az eseményen ott volt Deblinger Eduárd (ortodox hitközség), a Mazsihisz részéről Frölich Róbert országos főrabbi, Köves Slomó rabbi (EMIH), Haraszti György, az alapítvány elnöke, valamint az önkormányzat képviselőiben Vattamány Zsolt polgármester és Bajkai István alpolgármester.

IMADÓK

Templomok	Péntek este Dec 1.	Szombat reggel Dec 2.	Péntek este Dec 8.	Szombat reggel Dec 9.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	15.45	8.00	15.45	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	15.45	8.00	15.45	8.00
Alma u. 2.	16.30	9.00	16.30	9.00
Kórház				
(Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	15.45	9.00	15.50	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		17.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30	17.30	9.30
Debrecen (Pásti u. 4.)	15.35	8.00	15.35	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	15.35	8.00	15.35	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.00	8.00	17.30	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	8.30	17.00	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.40	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

December 1. péntek	Kiszlév 13.	Gyertyagyújtás: 3.37
December 2. szombat	Kiszlév 14.	Szombat kimenetele: 4.46
December 8. péntek	Kiszlév 20.	Gyertyagyújtás: 3.35
December 9. szombat	Kiszlév 21.	Szombat kimenetele: 4.45
December 12–20.	Kiszlév 25-Tévét 2.	Chanukka

Programajánlat

DECEMBER

Spinoza Színház
(1074 Budapest Dob u. 15.)

December 2. (szombat) 19 óra:
Neil Simon: A vacsorameghívás –
vígjáték

December 4. (hétfő) 19 óra: Politi-
kai beszélgetéssorozat: Lázár János

December 5. (kedd) 19 óra:
Rejtő-Nádasi: Balfácánok – vígjá-
té

December 6. (szerda) 19 óra: Ge-
nerációs csaták – sorozat

December 7. (csütörtök) 19 óra:
A Liberális Magyarorszáért Ala-
pítvány – beszélgetés

December 9. (szombat) 19 óra: A
Weiss Manfréd család – film

December 10. (vasárnap) 19 óra:
Ferenczi és Freud – dráma

December 11. (hétfő) 19 óra:
Anthony Shaffer: A gyilkos – kri-
mikomédia

December 12. (vasárnap) 19 óra:
Végszó: Csáki Judit, Máté Gábor –
beszélgetéssorozat

December 13. (szerda) 19 óra: Ki-
rályhegyi Pál: Első kétszáz évem –
vidám magánbeszéd

December 14. (csütörtök) 19 óra:
Gábor György: Mózesről Jézusig

December 18. (hétfő) 16 óra: Paul
Lendvai-díj-átadó

December 18. (hétfő) 19 óra: A
zsidó humor Karinty Frigyesről
napjainkig

December 19. (kedd) 19 óra:
Ferenczi és Freud – dráma

December 20. (szerda) 19 óra:
Platón: A védőbeszéd – monodrá-
ma

December 21. (csütörtök) 19 óra:
Fellegi Balázs: Leonard Cohen –
koncert

December 28. (csütörtök) 19 óra:
Az alkohol öl?! – vígjáték – PRE-
MIER

Budai Micve Klub
(II., Frankel Leó út 49.)

December 3. (vasárnap) 18.00:
Benda Iván: Kimegyek a dober-

dói harcterre. Gondolatok, ver-
sek, dalok az első világháborúról.
A „versképes” album bemutatása
a szerző által.

December 9. (szombat) 18.00: A
klub vendége Weszely Ernő, a ka-
rizmatikus, vak harmonikás, zong-
orista, énekes, aki bejárta a fél
világot, számtalan helyen fellép-
ett. Beszélgetőtársa Bóta Gábor
újságíró.

December 16. (szombat) 18.00:
Chanukka a Frankelban! Fellép-
nek: NAIM diák klezmerzenekar.
Gálakoncert: Klein Judit,
Audrey Gábor, Neumark Zoltán,
Nógrádi Gergely, Raáb Gábor és
Rudas Dániel.

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3., I. emelet)

December 4.: Pontosán 3 óra
van, a „mikrofonnál” a Klubrá-
dió h. főszerkesztője, Rózsa Pé-
ter. Téma: Zsidókérdés szél-
árnyékban, avagy győztek a mig-
ránsok?

December 11.: A klubot látoga-
tók egyik kedvence, Deák Gábor
lesz vendégünk!

December 18.: „A szeretet hó-
napja, ami igazán nem lehet ta-
bu!” Kaczvinszky Barbara
újságíró-szerkesztő ismét meglá-
totat bennünket.

Minden esemény hétfői napon,
délután 3 órakor kezdődik!

A hónap további részében a
Gergely-naptár szerinti készülő-
dés miatt már nem lesz program,
jó pihenést mindenkinek, január-
ban találkozunk.

Hírek, események

röviden

– Chanukka. December 13-án
(szerdán) 14 órától a Goldmark Tere-
ben a Herman és a Hegedűs Klub
közös chanukkai műsort tart. Várunk
mindenkit szeretettel.

Családegysítés 102 évesen

102 éves korában találkozott először holokauszt túlélő öccse gyermekével egy Izraelben élő férfi. A lengyel származású Eliahu Pietruszka egy idősök otthonában lakik, itt látogatta meg a 66 éves Alexandre Pietruszka, aki Oroszország távoli részéről repült ide – írja a euronews.com.

Eliahu Pietruszka 1939-ben, a második világháború kitörése után elmenekült Varsóból, és Oroszországba utazott, szüleit és ikeröccseit soha többet nem látta. Eliahu ekkor 24 éves volt.

A családot Varsóból egy náci koncentrációs táborba hurcolták, de az egyik ikerfiú, Volf megszökött. Eliahu és Volf ekkor még váltott néhány levelet, az öcs azonban egy szibériai munkatáborba került, az idősebb testvér, Eliahu pedig azt hitte, hogy ott meg is halt.

Egészen két héttel ezelőttig, amikor Eliahu egy rokona a családta kutatása közben rábukkant egy bejegyzésre a holokauszt áldozatainak és hőseinek emlékhelyénél, a Jad Vasem Intézetnél. Ezt Volf Pietruszka írta 2005-ben, ő szintén úgy hitte, hogy bátya már meghalt.

Eliahu Pietruszka találkozik öccse fiával Izraelben

Az ezt követő nyomozás, telefonálás és a közösségi média böngészése eredményeként kerülhetett sor végül a megindító találkozóra az egymásról eddig semmit sem tudó két rokon között.

...és ideje van a nevelésnek

– Gyerekek – szól a tanító az iskolában –, ki tud nekem példát mondani arra a szólásra, hogy „a kör bezárul”?

– Én tudok, tanító bácsi kérem – mondja Mórlicka.

– Na mondjad, fiam!

– Az egér fél a macskánktól, a macskánk fél a kutyánktól, a kutyánk fél apukámtól, apukám fél anyukámtól, anyukám meg fél az egértől.

Miután elüött egy gyalogost, az autó továbbmegy még 10 métert. A

sofőr kidugja a fejét az ablakon, és visszaordítja:

– Légy figyelmesebb!

A gyalogos némiképp tápázkodik fel, úgy kérdezi:

– Miért, tolatni fogsz?

A feleségem azt mondta, ad egy támpontot, hogy mit szeretne születésnapjára:

– Legyen vörös, és menjen 0-ról 100-ra 3 másodperc alatt.

Ajándékoztam neki egy piros fürdőszobamérleget.

Emtéka

ÖNINTERJÚ

– Rabbí úr, úgy is mint Fradidrukker, hogyan vélekedik az MTK jelenlegi szerepléséről?

– Először is nem vagyok Fradidrukker! Bár van alapja a híresztelésnek, ti. bőszi Kinizsi-drukker voltam, amikor ez politikai kiállítás volt! Az MTK-t (akkor Vörös Lobogó) más szemmel nézem!

– Éspedig?

– Ugyanazok a szurkolók, akik igencsak sértve érezték magukat, amikor lezsidózták a csapatot (szurkolóit), tiltakoztak stb., most egyszerre csak ők tartják zsidó csapatnak...

– Ezt honnan lehet tudni?

– Sokfelől. Például a Mazihsiz honlapja ünnepélyesen hirdeti, hogy 129 éves az MTK! Az Új Életben rendszeresen publikál egy vezérszurkolójuk, és így tovább!

– És?

– Akkor nyilvánítsa magát zsidónak az egyesület, és nincs probléma! De erre nem hajlandó!

– Persze hogy nem! Akkor legitimmé válna a Hajrá magyarok! az MTK meccsein, s ezt azt jelenti, hogy ellentétben vele, az ellenfelei mindig magyarok! Mi a megoldás?

– Ha zsidónak hirdetnék magukat, akkor no problem, de ha mégsem, akkor miért nem emlékeznek meg a zsidó médiák a Vasasról, az Újpestről vagy bármely más csapatról?

– És milyen volt egy Kinizsi-Vörös Lobogó hangulata?

– Mivel akkor még nem volt demokrácia, így zsidózás sem volt, persze a presztízs „fokozódott”, hiszen az Aranycsapat néhány klasszisa is náluk játszott, a Kinizsi volt klasszisa pedig a hatalom átvezényelte a Honvéddhoz (Budai, Kocsis, Czibor stb.), így az akkori Fradi mindig gyengébb volt, és az emberek többsége a gyengébb mellé áll.

– És ha az MTK zsidónak nyilvánítaná magát?

– Az Új Életben sportrovat indulna, először 72 éves történelmében!

Kardos Péter

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

KOBA
DETEKTÍVRODA:
06-70-647-7766,
www.kobadetektiv.hu

SPÁNN GÁBOR

Bumáska

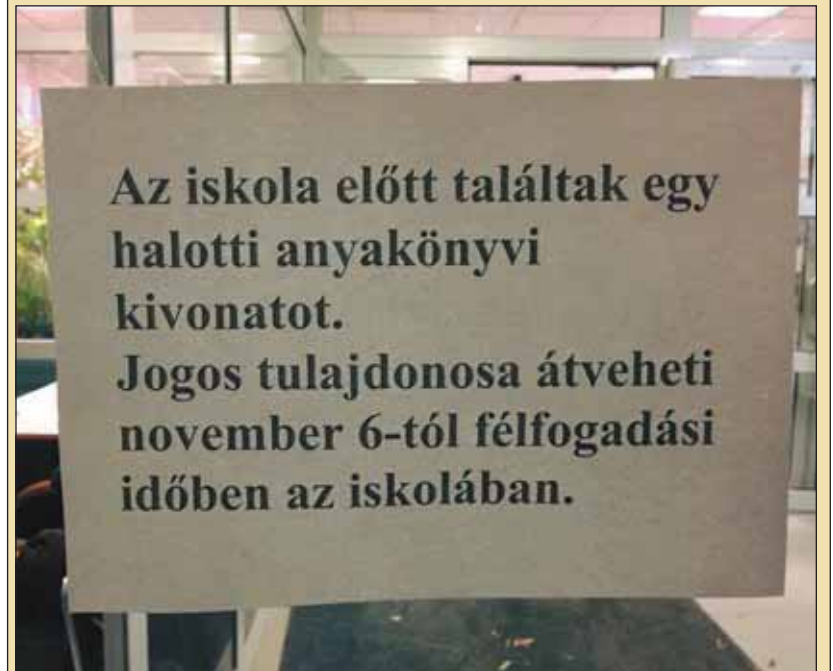
A címben jelzett orosz szó magyarul igazolványt jelent. Egyike azoknak a szavaknak, melyek különös jelentőséget kaptak a 20. században, a történelemnek nevezett ragályos betegség okán. Baljóslatú jelentése igazán az egykor volt Szovjetunióban érvényesült, ahol szinte mindenhez „bumáska” kellett. A 30-as, 40-es években pl. egy szovjet állampolgár számára ahhoz, hogy lakhelyétől kb. 100 km-es körnél távolabb eső helyre utazzon, különleges bumáska kellett.

Ilyet kaptunk mi is boldogult tévéhíradós koromban, amikor a moszkvai magyar nagykövetség potom fél éves szervezői munka nyomán engedélyt szerzett nekünk arra, hogy dokumentumfilm forgassunk az egykori Birobidzsánban, a Sztálin által alapított potyemkin Zsidó Autonóm Köztársaságban.

Mindez eszembe jutott, amikor szembejött velem az itt mellékelt kép, amit egyik Facebook-függő ismerősöm talált egy budapesti iskola ajtajának üvegén, és érdekesnek tartotta megosztani. Egy halotti bizonyítvány ugyebár szintén bumáska. Igazolja, hogy tulajdonosa elment a nagy útra, ahonnan még nem tért meg utazó, és ilyen bizonyítvány kellett ahhoz, hogy valóban halottnak tekintsek, eltemessék, és többé ne kézbesítsenek neki nyugdíjat, postát, kérdőívet, és ne hívják időnként tudósítórésre. Az én újságírói fantáziámat viszont erősen birizgálta, hogyan is kerülhetett egy iskola elé egy halotti bizonyítvány, és mire gondolhatott a humánus felhívás fogalmazója.

A halotti bizonyítványt általában (természetes halál esetén) az én időmben a házi vagy kezelőorvos diagnózisa alapján a Tisztiorvosi Szolgálat állította ki, és ezzel vált jogosulttá a legközelebbi hozzátartozó arra, hogy egy vagyonért eltemettesse szerettét. Tudomásom szerint halotti bizonyítvánnyal – hacsak nincs egy nagy vagyon fölötti osztozkodási beháború – a hozzátartozónak több dolga nincs, azt szokás eltenni a családi emlékek közé.

Elképzelttem, amint a szórakozott túlélő csengő mobiltelefonjáért nyúl zsebbe vagy ridikülbe, és azt kivéve kirántja az okiratot, kelőképp kiveszezközi magát telefonon, továbbmegy, és a halotti bizonyít-

vány innen közkinccs. Aki viszont ezt megtalálta és a hirdetőt megírta, vajon mire gondolt?

Tudniillik igazán jogos tulajdonos nem fog érte jönni, mert annak már csak az égiekkel van dolga, a trehány hozzátartozónak meg kérdés, hogy megéri-e a procedura bebizonyítani, hogy a bizonyítványon szereplő illető neki volt rokona, tehát ő jogosult az okmányra. Nem akarok azzal villogni, hogy mi, zsidók, milyen bölcssek vagyunk, de íme, az élet igazolja halachikus előírásaink egyikét. Ha egy zsidó ember meghal, lehetőleg 24 órán belül el kell temetni, így sokkal kisebb az esély arra, hogy az a kevés dokumentum, ami a megboldogulttal jár, elveszthessen.

Miközben gyötört a kíváncsiság, hogy valaki egyáltalán jelentkezett-e az elhagyott halotti bizonyítványért, akaratlanul feltolult bennem a 60-as évek egyik híradóriportja, aminek elkészítésében részvétel voltam.

Az akkor még csupán papíralapú újságok és a rádió hoztak egy hírt, mely szerint meghalt a világ legidősebb embere, egy amerikai indián, 104 éves korában. A pesti aszfaltfolklórban született a legenda: a Szovjetunió Politikai Bizottsága külön azért összeült, mert Hruscsov elvtárs szóvá tette: micsoda disznóság az, hogy a világ legidősebb embere amerikai volt, ráadásul indián, azonnal keressenek ennél idősebb szovjetet!

Annak idején a Szovjetunióban egy ember is addig élt, amíg párthatározat volt erre. Így röppent fel aztán kb. 1 hónapos késéssel a hír, hogy valahol Vlagyivosztokban meghalt a világ igazi legidősebb embere – nevezzük Pávelnek –, aki 112 éves korában szívelégtelenségben hunyt el. Mi kirohantunk azonnal riportot forgatni az elhunyt özvegyével, hogy meséljen arról, szerinte mi volt a titka a matuzsálemi korának. A nyugdíjas szövőnök láthatólag betanult leckét mondott fel, mi pedig megálltuk nevetés nélkül a pártserű életmód receptjének tartósító tulajdonságát. A kamera már rég leállt, mikor értelemszerűen elkezdtünk az özvegyvel vodkázni. Első pohár természetesen Leninre, majd ezt követően Sztálinra, majd Hruscsovra ürtetett. Mikor eljutottunk Vorosilov marsallig, az ingemnél fogva az özvegy közelebb húzott, és elmondta a titit.

Neked elmondom, magyar elvtárs, hogy az én férjem 38 éves volt, mikor meghalt, nem nézett ki többnek 80-nál, és már az apja is úgy halt meg, hogy ágyban fekvé vodkázott, fordítva gyújtott rá a Kazbegre, és meggyulladt benne a vodka. Ebben a tűzben kigyulladt a lakás, az én Pávelem még kimenekült, de a születési anyakönyvi kivonata bennégett, és mivel úgy nézett ki, ahogy, párttitkárunk őt találta alkalmasnak a 112 éves szerepére.